

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Διϊδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στην «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

Τίτλος Εργασίας:

***«Η χρηματοδότηση και τα εργαλεία της Πράσινης Ανάπτυξης
στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα»***

Μαρία Τσούτση

A.M. 3033202105127

Επιβλέπων Καθηγητής:

Σήφης Πλυμάκης

Επίκουρος Καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Τμήμα Πολιτικής
Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

University of Peloponnese

Faculty of Social and International Sciences

Department of Political Science and International Relations

Interuniversity Interdepartmental Master Program in
“Local and Regional Government and Development”

Issue:

***“Funding and tools for delivering Green Growth in Greek
Local Government Organizations”***

Maria Tsoutsi

3033202105127

Supervising Professor:

Sifis Plimakis

Assistant Professor of Public Policy at the Department of Political
Science and International Relations, University of Peloponnese

Corinth, Greece, February 2023

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συμφοιτητές μου, οι οποίοι έκαναν αυτό το ταξίδι μία μοναδική και αξέχαστη εμπειρία για εμένα, καθώς και τους καθηγητές μου για τις γνώσεις που κατάφερα να αποκομίσω ολοκληρώνοντας αυτό το μεταπτυχιακό.

Ξεχωριστά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Σήφη Πλυμάκη για την καθοδήγηση και την υπομονή του, καθώς είναι και ο άνθρωπος που αποτέλεσε και το έναυσμα για την επιλογή του συγκεκριμένου Προγράμματος.

«Η χρηματοδότηση και τα εργαλεία της Πράσινης Ανάπτυξης στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα»

Σημαντικοί Όροι : [βιώσιμη ανάπτυξη, πράσινη μετάβαση, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης]

Περίληψη

Η κλιματική αλλαγή και η αναζήτηση πόρων και εργαλείων για τη αντιμετώπισή της, αποτελεί ένα επίκαιρο ζήτημα, το οποίο εν έτει 2023 βρίσκεται στο επίκεντρο της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατ' επέκταση της χώρας μας. Η προσέγγιση μιας πιο βιώσιμης και πράσινης ανάπτυξης είναι μια πρόκληση για όλους τους πολιτικούς δρώντες και ειδικότερα για αυτούς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι οικονομικοί πόροι και τα χρηματοδοτικά εργαλεία που διατίθενται για την εφαρμογή των νέων πολιτικών για βιώσιμη ανάπτυξη είναι αρκετά και για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να γίνει καταγραφή αυτών και στη συνέχεια εξεταστεί η προσβασιμότητα και η αξιοποίησή τους από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Ως εκ τούτου, στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται αναλυτικά το νέο θεσμικό πλαίσιο τόσο σε ευρωπαϊκό (Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία) όσο και σε εθνικό επίπεδο (Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης, Ελλάδα 2.0) και γίνεται καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων χρηματοδοτικών πόρων για την πράσινη μετάβαση των δήμων και την επίτευξη του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης σε ευρύτερο επίπεδο. Ως μελέτη περίπτωσης εξετάζεται ο δήμος Ελληνικού – Αργυρούπολης, ο οποίος ακολουθεί καλές πρακτικές για την εφαρμογή πολιτικών και δράσεων στον τομέα της πράσινης ανάπτυξης και ήδη έχει αρχίσει να μετατρέπεται σε μια και βιώσιμη έξυπνη πόλη.

“Funding and tools for delivering Green Growth in Greek Local Government Organizations”

Keywords: [sustainable development, green transition, Local Government Organizations, European Green Deal, National Development Program]

Abstract

Climate change and the search for resources and tools to deal with it, is a current issue, which in 2023 is at the center of the politics of the European Union and of Greece as well. Approaching a more sustainable and greener development is a challenge for all politicians and especially for those of local governments. The financial resources and financial tools available for the implementation of the new policies for sustainable development are sufficient and for this reason it is necessary to record them and then examine their accessibility and utilization by the Local Government Organizations (L.G.O.). Therefore, in this assignment, the new institutional framework is presented in detail both at the European (European Green Deal) and at the national level (National Development Plan, Greece 2.0) and the existing financial resources for the green transition of municipalities and the achievement of the goal of sustainable development at a wider level are being examined. The municipality of Ellinikon - Argyroupoli is selected as a case study, since it implements good practices regarding green policies and actions and has already started to transform into a sustainable smart city.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του/ης συγγραφέα/ως και ο/η επιβλέπων/ουσα, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Θ/Η δηλώ~~ω~~ούσα

Μαρία Τσούτση

.....

(Υπογραφή)

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	9
Κεφάλαιο 1°	10
1. Η έννοια της αειφόρου – βιώσιμης και πράσινης ανάπτυξης.....	10
Κεφάλαιο 2°	11
2. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πράσινη ανάπτυξη: Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία	11
Κεφάλαιο 3°	14
3. Η πράσινη ανάπτυξη στην Ελλάδα.....	14
3.1 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας “Next Generation EU” – «Ελλάδα 2.0».....	14
3.2 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης.....	16
Κεφάλαιο 4°	17
4. Η πράσινη ανάπτυξη στους ΟΤΑ	17
Κεφάλαιο 5°	19
5. Χρηματοδοτικά εργαλεία για την πράσινη μετάβαση	19
5.1 Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027	19
5.1.1 Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα.....	23
5.1.2 Next Generation EU	24
5.2 Πράσινο Ταμείο.....	25
5.3 Ταμείο Συνοχής	25
5.4 Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων	26
Κεφάλαιο 6°	27
6. Καλή πρακτική: Δήμος Ελληνικού - Αργυρούπολης	27
6.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δήμου Ελληνικού – Αργυρούπολης: Τομέας Πράσινης Ανάπτυξης.....	28
Συμπεράσματα	35
Βιβλιογραφία	37
Παράρτημα.....	42

Πίνακες

Πίνακας 1: Έξυπνη ανάπτυξη- Προτεραιότητες και Επενδυτικά Έργα	17
Πίνακας 2: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ελληνικού - Αργυρούπολης 2020-2024: Άξονες - Μέτρα - Στόχοι	30
Πίνακας 3: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ελληνικού - Αργυρούπολης 2020-2024: Άξονες - Μέτρα - Στόχοι	31

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας για τη βιώσιμη ανάπτυξη και αποσκοπεί στην καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων εργαλείων για την επίτευξή της, μέσω των φορέων της ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης. Όσον αφορά τους πόρους για τη χρηματοδότηση, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται το νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 και τα Περιφερειακά Προγράμματα που περιλαμβάνει, ενώ καταγράφονται και άλλα σημαντικά ταμεία, μεταξύ άλλων και το Πράσινο Ταμείο. Ακόμη γίνεται αναφορά στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων, το οποίο λειτούργησε υποστηρικτικά την περίοδο 2015- 2020 και εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τις πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης. Τέλος επισημαίνονται οι επιχορηγήσεις και τα χρηματοδοτικά μέσα των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων. Επιπλέον, παρουσιάζεται με τη μορφή μελέτης περίπτωσης ο Δήμος Ελληνικού-Αργυρούπολης, μέσω των πολιτικών και των έργων του που έχει υλοποιήσει για την πράσινη ανάπτυξη και κλείνοντας, γίνεται αξιολόγηση των προσφερόμενων εργαλείων για την πράσινη ανάπτυξη, ενώ επισημαίνονται μέσω της περίπτωσης αυτής και οι παράγοντες που λειτουργούν ανασταλτικά στην εφαρμογή της πράσινης ανάπτυξης των ΟΤΑ στην Ελλάδα.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται είναι τα εξής:

- Ποιες είναι οι πηγές χρηματοδότησης για τα έργα πράσινης ανάπτυξης;
- Πώς δύναται να αξιοποιηθούν οι πηγές αυτές;
- Με ποιόν τρόπο οι ΟΤΑ στην Ελλάδα θα καταφέρουν να αποκτήσουν πρόσβαση στους πόρους και να έχουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα στις πολιτικές τους, δημιουργώντας ένα νέο πλαίσιο ανάπτυξης;

Κεφάλαιο 1^ο

1. Η έννοια της αειφόρου – βιώσιμης και πράσινης ανάπτυξης

Η βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη (sustainable development) αποτελεί μια μορφή ανάπτυξης, η οποία στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών και στη διαφύλαξη των πόρων, προκειμένου να εξασφαλίσουν οι μελλοντικές γενιές την κάλυψη των δικών τους αναγκών. Στόχος της αειφόρου ανάπτυξης είναι η επίτευξη μιας οικονομικής, αποτελεσματικής, κοινωνικά δίκαιης και περιβαλλοντικά βιώσιμης ανάπτυξης.¹

Η περιβαλλοντικά βιώσιμη ανάπτυξη θα μπορούσε κάλλιστα να ταυτιστεί με την έννοια της πράσινης ανάπτυξης (green growth), η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο της τρέχουσας πολιτικής ατζέντας παγκοσμίως. Η πράσινη ανάπτυξη, όπως και η βιώσιμη ανάπτυξη, επιδιώκει την οικονομική μεγέθυνση μιας περιοχής, εξασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του πλούτου των φυσικών περιουσιακών στοιχείων (natural assets), προκειμένου να μη γίνεται σπατάλη των πόρων και των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων.²

Για την επίτευξή της είναι απαραίτητη η καλλιέργεια πράσινης συνείδησης στους πολίτες, η υιοθέτηση και εφαρμογή εναλλακτικών πολιτικών για την προστασία του περιβάλλοντος ποικιλοτρόπως και η αξιοποίηση όλων των προσφερόμενων πόρων και εργαλείων για τη μεταβατική αυτή διεργασία.

¹ Αειφόρος ανάπτυξη (Sustainable development)

² Οδεύοντας προς την πράσινη ανάπτυξη (μτφρ. Towards Green Growth) (σελ.1)

Κεφάλαιο 2^ο

2. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πράσινη ανάπτυξη: Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Στις μέρες μας, η βιωσιμότητα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, της σπατάλης των ενεργειακών αποθεμάτων και της ευρύτερης έννοιας της οικονομικής ανάπτυξης με κάθε κόστος, καθιστούν την ανάγκη για εφαρμογή δραστικών μέτρων όλο και πιο επιτακτική.

Αφουγκραζόμενη τις συνθήκες αυτές, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε ένα δομημένο σχέδιο για τη μετάβαση των μελών της σε νέα πρότυπα ανάπτυξης, φιλικά προς το περιβάλλον και κατ' επέκταση τους πολίτες. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης αυτής, προωθείται η χρήση νέων τεχνολογιών και η εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, προκειμένου να μειωθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις και συνίσταται η αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών και ανεξάρτητων πηγών ενέργειας.

Η πολιτική αυτή απέκτησε επίσημα υπόσταση το Δεκέμβριο του 2019, οπότε υπογράφηκε από το σύνολο των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Πρόκειται για ένα σύνολο πολιτικών ιδεών και πρωτοβουλιών, οι οποίες θέτουν στο επίκεντρο την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και καθιστούν την πράσινη μετάβαση προτεραιότητα όλων των κρατών-μελών της Ένωσης, με μακροπρόθεσμο στόχο την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.³

Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία δεν αποτελεί την πρώτη θεσμοθετημένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πράσινη μετάβαση, ούτε και το μοναδικό σημείο αναφοράς στο στόχο της βιώσιμης

³ Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ([Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία - Consilium \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eip/eip_en))

ανάπτυξης. Η Συμφωνία των Παρισίων, η οποία υπογράφηκε το Νοέμβριο του 2016, αποτελεί τον προκάτοχο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Η πρώτη Συμφωνία ήταν επίσης επικυρωμένη από το σύνολο των χωρών της Ένωσης και εστίαζε στην άμεση και δραστική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.⁴ Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί συνέχεια αυτής και ως μεταγενέστερο κείμενο διαθέτει πιο σαφείς, μετρήσιμους και υλοποιήσιμους στόχους για τα κράτη – μέλη, καθώς και πρωτοβουλίες για δράσεις που αποσκοπούν στην εξισορρόπηση της τρέχουσας κλιματικής κατάστασης και την επίτευξη βιώσιμων πολιτικών στόχων τόσο σε τοπικό επίπεδο, όσο και σε ενωσιακό.

Ειδικότερα, οι πολιτικοί στόχοι που περιλαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η επίτευξη της ομαλής ενεργειακής μετάβασης, ο εκσυγχρονισμός των βιομηχανιών για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στον αγροτικό τομέα- η προώθηση της έξυπνης γεωργίας, η εύρεση νέων ανεξάρτητων πηγών ενέργειας και αξιοποίησή των υφιστάμενων και η μετάβαση σε νέες, καθαρές μεταφορές.

Η υλοποίηση των προαναφερθέντων πολιτικών στόχων, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία προβλέπει την ολοκλήρωση μιας σειράς δράσεων, οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν με 401 δισεκατομμύρια ευρώ και θα έχουν ως κοινό σημείο τον ευρύτερο στόχο για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.⁵ Παρακάτω παρουσιάζονται επιγραμματικά οι δράσεις αυτές:

- ✚ Επίτευξη του στόχου Fit for 55% έως το 2030, ο οποίος αφορά την εναρμόνιση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας με τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας για τις πολιτικές της κλιματικής αλλαγής, της ενέργειας και των μεταφορών.
- ✚ Στρατηγική για τη θωράκιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις αναπόφευκτες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής έως το 2050 και για την ανάκαμψη της βιοποικιλότητας έως το 2030.

⁴ Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή
(<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/climate-change/paris-agreement/>)

⁵ Μαργώση, Μ. (σελ.4)

- ✚ Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» που αποσκοπεί στη χρήση εναλλακτικών μεθόδων παραγωγής και κατανάλωσης.
- ✚ Επικαιροποίηση της ευρωπαϊκής βιομηχανικής στρατηγικής και υλοποίηση σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία, με σκοπό την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και τη δημιουργία μιας βιώσιμης και πιο ανθεκτικής βιομηχανίας σε παγκόσμιο επίπεδο.
- ✚ Δημιουργία νέων προδιαγραφών για τον κύκλο ζωής των μπαταριών, με σκοπό την αποτελεσματικότερη αξιοποίησή τους για τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια.
- ✚ Χορήγηση χρηματικών πόρων ύψους 90 δισεκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης για την ίση και ομαλή μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.
- ✚ Αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με στόχο μια καθαρή, οικονομικά προσιτή και ασφαλή ενέργεια.
- ✚ Στρατηγική για τη σταδιακή κατάργηση των χημικών προϊόντων, τα οποία είναι επιβλαβή για τις ευπαθείς ομάδες και εδραίωση ασφαλέστερων και βιωσιμότερων τρόπων χρήσης τους.
- ✚ Εξάλειψη της αποψίλωσης και παράλληλες δράσεις για δενδροφύτευση με την ενίσχυση 3 δισεκατομμυρίων νέων δέντρων.

Κεφάλαιο 3^ο

3. Η πράσινη ανάπτυξη στην Ελλάδα

3.1 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας “Next Generation EU” – «Ελλάδα 2.0»

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας “Next Generation EU” – «Ελλάδα 2.0» αποτελεί έναν οδηγό για την μετάβαση της ελληνικής οικονομίας σε ένα πράσινο, ψηφιοποιημένο μοντέλο ανάπτυξης, πλήρως συνυφασμένο με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνίσταται στους εξής τέσσερις πυλώνες:

- i. Πράσινη Ανάπτυξη
- ii. Ψηφιακό Μοντέλο
- iii. Απασχόληση - ανάπτυξη δεξιοτήτων και κοινωνική συνοχή
- iv. Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός

Για την υλοποίηση του Σχεδίου αναμένεται να επενδυθεί το σύνολο των χρηματικών πόρων που προσφέρεται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, δηλαδή 17,8 δισεκατομμύρια ευρώ που αφορούν επιδοτήσεις και 12,7 δισεκατομμύρια ευρώ που αφορούν δάνεια.

Συμπληρωματικά με τους προσφερόμενους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το Σχέδιο προβλέπει την επένδυση ιδιωτικών κεφαλαίων και τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, ούτως ώστε οι συνολικοί επενδυτικοί πόροι να φτάσουν τα 57 δισεκατομμύρια ευρώ.

Όσον αφορά τον τομέα της πράσινης μετάβασης, το Σχέδιο περιλαμβάνει ποικίλα έργα και προβλέπει επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για τη διασύνδεση των ελληνικών νησιών, μέσω της οποίας θα επιτευχθεί η μείωση του ενεργειακού κόστους τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων και θα είναι δυνατή η αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας της χώρας.

Ενδεικτικά, ορισμένα από τα σημαντικότερα έργα που αναμένεται να υλοποιηθούν βάσει του εν λόγω Σχεδίου είναι:

- Η υπογειοποίηση του δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος σε αστικές και δασικές περιοχές, με σκοπό την αποτροπή των πυρκαγιών, οι οποίες αποτελούν συχνό φαινόμενο στη χώρα μας, σε περιπτώσεις ακραίων καιρικών συνθηκών
- Το νέο πρόγραμμα για την αναβάθμιση κατοικιών, κτιριακών υποδομών επιχειρήσεων και δημοσίων κτιρίων και υποδομών, όπως και για τη μεταρρύθμιση του πολεοδομικού σχεδιασμού
- Η ανάπτυξη δικτύου σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε όλη τη χώρα
- Η ανάπλαση των πρώην βασιλικών κτημάτων Τατοΐου
- Η εφαρμογή πρωτοβουλιών για την προστασία της βιοποικιλότητας
- Οι επενδύσεις σε αρδευτικά και αντιπλημμυρικά έργα κυρίως μέσω Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα.
- Τέλος, υπάρχει η συζήτηση για ένα νέο σχέδιο αναδάσωσης, το οποίο αναμένεται να αλλάξει ολοκληρωτικά τους δασικούς χάρτες της χώρας μας και με τη συμβολή ενός Εθνικού Συστήματος Μόνιμης Παρακολούθησης ειδών και βιοτόπων, να εξασφαλιστεί η προστασία τους.

Ανάμεσα στους τέσσερις πυλώνες του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης, ξεχωριστή θέση κατέχει η Πράσινη Ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, ο προϋπολογισμός του ταμείου για τη μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο, φιλικό προς το περιβάλλον, ανέρχεται στο ύψος των 1,200 εκατομμυρίων ευρώ, για την ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση στα 2.711 εκατομμυρίων ευρώ, για τη μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών στα 520 εκατομμυρίων ευρώ και για την αειφόρο χρήση των πόρων, την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας 1.763 εκατομμυρίων ευρώ.⁶

⁶ Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (2021), “Next Generation EU” (σελ. 25)

Σκοπός της πράσινης μετάβασης είναι να δημιουργηθούν συνθήκες ανάπτυξης φιλικές προς το περιβάλλον και να περιοριστούν οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Για την επίτευξή της είναι απαραίτητο να καταργηθούν τα ορυκτά καύσιμα και να αντικατασταθούν από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και μέχρι το 2028 να γίνει πλήρης απολιγνιτοποίηση.

3.2 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για την περίοδο 2021-2025, το οποίο θεσπίστηκε σύμφωνα με τον ν. 4635/2019 (Α' 167), αποτελεί ένα πρόγραμμα σχεδιασμού, διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων επενδύσεων. Το Πρόγραμμα αυτό εγκρίθηκε το 2020 και τέθηκε σταδιακά σε εφαρμογή μέσω των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων.⁷

Οι προγραμματικές περιόδους του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης έχουν ισχύ για πέντε έτη με αφετηρία το έτος 2021 και οι πρωταρχικοί του στόχοι είναι η έξυπνη και η Πράσινη Ανάπτυξη, η Ανάπτυξη των Υποδομών, η Κοινωνική Ανάπτυξη, καθώς και η Εξωστρέφεια.

Σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, ο στόχος της πράσινης ανάπτυξης εξειδικεύεται στη μετάβαση στην κυκλική οικονομία, την προστασία του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Στο πλαίσιο της ανάγκης για την προστασία του περιβάλλοντος, είναι εμφανές το γεγονός ότι η πράσινη ανάπτυξη μπορεί να οδηγήσει και στην αξιοποίηση ορισμένων συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Ελλάδας, αναφορικά με τις διαθέσιμες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (αιολική, ηλιακή κ.α.). Μάλιστα, το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το κλίμα προβλέπει ότι την επόμενη δεκαετία χρειάζεται να γίνουν επενδύσεις ύψους 43,8 δισεκατομμυρίων ευρώ για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση την κυκλική οικονομία καθώς και τις απαραίτητες υποδομές και τα δίκτυα.

⁷ Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (<http://epa.gov.gr/>)

Στο επίκεντρο των πολιτικών του Εθνικού Σχεδίου Ανάπτυξης, βρίσκεται ο στόχος για απολιγνιτοποίηση του τομέα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, με τη δημιουργία των απαραίτητων δομών, οι οποίες αξιοποιούν εναλλακτικές μορφές ενέργειας.

Επιπλέον, υπάρχει ανάγκη για νέες επενδύσεις στον τομέα της διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων, καθώς και για τη διαχείριση των αυξανόμενων ακραίων καιρικών φαινομένων, μέσω της δημιουργίας νέων υποδομών και της ορθής αντιμετώπιση των σχετικών κινδύνων.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται επιγραμματικά οι προτεραιότητες και ενδεικτικά έργα στον τομέα της πράσινης ανάπτυξης ανάλογα με τους ειδικούς στόχους, τις ανάγκες και τις δυνατότητες για την υλοποίησή τους.⁸

Προτεραιότητες και ενδεικτικά έργα	Ειδικοί στόχοι			Ανάγκες							Δυνατότητες		
	Μεταβαση σε κυκλική οικονομία	Προστασία του περιβάλλοντος	Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής	Κοινωνικές συνέπειες	Δημοσιονομική πειθαρχία	Αλλαγή παραγωγικού υποδείγματος	Τεχνολογικές εξελίξεις	Κλιματική αλλαγή / περιβάλλον	Δημογραφικές εξελίξεις	Λοιπές προκλήσεις	Γεωγραφική θέση	Φυσικό περιβάλλον	Πολιτιστική κληρονομιά
Ενεργειακή απόδοση	*	*	***	**	*			***					
Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή			***				*	***				**	
Απεξάρτηση από ορυκτά καύσιμα- ενεργειακή μετάβαση		**	***					***					
Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων			***	*				***					
Ανάπτυξη υποδομών προστασίας		***	***					***					
Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων		***	**	*				***					
Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	***	**	*					***					
Στήριξη φυλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων	***	***	**			**		***					
Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς		***				**		***					
Πράσινη επιχειρηματικότητα	***	***	***			**		***			**		
Πράσινες πόλεις	**	***	**	*		*		***					

Σημείωση: *** - πολύ ισχυρή συσχέτιση, ** - ισχυρή συσχέτιση, * - συσχέτιση

Πίνακας 1: Έξυπνη ανάπτυξη- Προτεραιότητες και Επενδυτικά Έργα

Κεφάλαιο 4^ο

4. Η πράσινη ανάπτυξη στους ΟΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία καθώς και οι εθνικές πρωτοβουλίες για την

⁸ Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025 (σελ. 27-29)

πράσινη μετάβαση, περιλαμβάνουν πολιτικούς στόχους και δράσεις, οι οποίοι απευθύνονται κατά κύριο λόγο στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Με αυτό τον τρόπο επιδιώκεται η σταδιακή μετάβαση των δήμων και των περιφερειών σε ένα βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης και η παράλληλη ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής των πολιτών στις εν λόγω δράσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, το νέο ΕΣΠΑ περιλαμβάνει στρατηγικές για την περιφερειακή, την τοπική και την αστική ανάπτυξη, προωθώντας τη βελτίωση των υποδομών τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο και προσφέροντας παράλληλα όλα τα απαραίτητα εργαλεία για τη δημιουργία έξυπνων και βιώσιμων πόλεων.

Ωστόσο, τα εργαλεία αυτά κάθε αυτά δεν μπορούν φέρουν τις επιθυμητές αλλαγές αν δεν υπάρχει η απαραίτητη τεχνογνωσία για την αξιοποίησή τους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ελλιπούς αξιοποίησης των χρηματοδοτικών εργαλείων αποτελούν οι νησιωτικοί και οι μικροί ορεινοί δήμοι, καθώς είναι αυτοί που αντιμετωπίζουν συνήθως τα περισσότερα εμπόδια κατά την ένταξή τους σε χρηματοδοτούμενα προγράμματα, την υλοποίηση, την επίβλεψη και την ωρίμανση των έργων.

Για την βέλτιστη αξιοποίηση των προσφερόμενων πόρων, έχουν δημιουργηθεί οι ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις, οι οποίες αποσκοπούν στη δημιουργία ενός πλαισίου ίσης και δίκαιης μετάβασης όλων των περιοχών, ανεξαρτήτως τοποθεσίας και σύμφωνα με τον Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (άρθρα 28-32) μπορούν να εφαρμοστούν με τους εξής τρεις τρόπους:

- Ολοκληρωμένες εδαφικές (χωρικές) επενδύσεις και Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (OXE και OXE-BAA)
- Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ-CLLD)
- Άλλα εδαφικά εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για επενδύσεις τύπου ΕΤΠΑ

Οι ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις αποτελούν ένα εργαλείο για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, το οποίο απευθύνεται σε αστικές περιοχές και σε περιοχές μικρότερης κλίμακας που αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα φτώχειας, διαρκούς και αυξανόμενης μόλυνσης του περιβάλλοντος, άναρχης αστικής δόμησης κ.α.. Δύναται να αξιοποιηθούν για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την προσβασιμότητα και

την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς ορεινών, αγροτικών, παράκτιων, καθώς και νησιωτικών περιοχών. Ενώ, μπορούν να στηρίζουν και την αναβάθμιση αποβιομηχανοποιημένων και υποβαθμισμένων περιοχών, μέσω ολοκληρωμένων αναπτυξιακών σχεδίων. Ο σχεδιασμός και η κατάρτιση των ΟΧΕ γίνεται από δημοτικές αρχές, εταιρικά σχήματα με επικεφαλής κάποια δημοτική αρχή και Περιφέρειες ή δίκτυα δήμων σε σχήματα συμπράξεων που δημιουργούν οι ίδιοι οι δήμοι.

Η τοπική ανάπτυξη με την πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ), από την άλλη, αποσκοπεί στη δημιουργία και υλοποίηση μιας τοπικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών αναγκών σε τοπικό επίπεδο. Απευθύνεται σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες, εστιασμένες σε υποπεριφερειακές ζώνες. Ο σχεδιασμός, η κατάρτιση και η υλοποίηση των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων γίνεται από τις Ομάδες Τοπικής Δράσεις, οι οποίες θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικές των τοπικών ενδιαφερόμενων μερών. Οι ομάδες αυτές μπορεί να αποτελούνται από ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού ή και άλλους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, συνεταιρισμούς, επιστημονικούς φορείς, επιμελητήρια ή φορείς συλλογικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών συμφερόντων, εφόσον η δράση τους περιορίζεται στη συγκεκριμένη περιοχή παρέμβασης των στρατηγικών.⁹

Κεφάλαιο 5^ο

5. Χρηματοδοτικά εργαλεία για την πράσινη μετάβαση

5.1 Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027

Το Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Σ.Π.Α.) για την περίοδο 2021-2027 αποτελεί το πιο σημαντικό εργαλείο για την υλοποίηση της νέας πολιτικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία στοχεύει σε μία βιώσιμη χωρική ανάπτυξη, προκειμένου να αποφευχθούν αποκλεισμοί που σχετίζονται με τις

⁹ Ε.Σ.Π.Α. 2021-2027 και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Δυνατότητες Χρηματοδότησης Έργων & Δράσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα Προγράμματα (σελ. 15)

ιδιαιτερότητες της εκάστοτε γεωγραφικής περιοχής (νησιά, υπερβόρειες περιοχές κ.α.).

Η νέα αυτή πολιτική αποσκοπεί στη δημιουργία μιας πιο έξυπνης, κοινωνικής, συνδεδεμένης και πράσινης ανάπτυξης, εγγύτερα στους πολίτες της.

Ένας από τους πέντε πυλώνες- στόχους πολιτικής του νέου Ε.Σ.Π.Α., είναι η δημιουργία μιας *«πιο πράσινης χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτικής Ευρώπης μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»*.¹⁰

Επιμερίζοντας τον στόχο αυτό σε μικρότερους υπο-στόχους, προκύπτουν σημαντικές ευκαιρίες για δράσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ενεργειακή μετάβαση, το φυσικό περιβάλλον και τους υδάτινους πόρους, την αλιεία το αστικό περιβάλλον και τις μεταφορές.

Η ενεργειακή μετάβαση, όπως αναφέρεται και στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, μπορεί να υλοποιηθεί μέσω της αξιοποίησης των ανεξάρτητων πηγών ενέργειας κάθε περιοχής. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η αυτονομία της ίδιας της περιοχής, ενώ παράλληλα βελτιώνεται και η ενεργειακή της απόδοση σε όλους τους τομείς. Στην Ελλάδα ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στα νησιά και ειδικότερα στη μετάβαση τους σε καθαρές μορφές ενέργειας και την προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Αναφορικά με το περιβάλλον, είναι σκόπιμο να σχεδιαστούν δράσεις για τη διατήρηση και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων αλλά, τη διαχείριση κινδύνων και κρίσεων από φυσικές καταστροφές, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την προστασία των δασικών περιοχών και του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Το σχέδιο δράσης μεταξύ άλλων περιλαμβάνει και πολιτικές για τη διαχείριση των αποβλήτων. Ειδικότερα, προβλέπει τη χρηματοδότηση της δημιουργίας νέων σύγχρονων Μονάδων Ανάκτησης και Ανακύκλωσης, μέσω των οποίων θα είναι δυνατή η επεξεργασία βιολογικών και ανακυκλώσιμων αποβλήτων με τις

¹⁰ Ε.Σ.Π.Α. 2021-2027 και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Δυνατότητες Χρηματοδότησης Έργων & Δράσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα Προγράμματα (σελ. 12)

προδιαγραφές που υπάρχουν στην Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2018/851. Επιπρόσθετα, για το ζήτημα της σπατάλης του νερού, προτείνεται η χρήση νέων τεχνολογιών και η προώθηση της επανάχρησής του στην άρδευση. Παράλληλα θα υλοποιηθούν έργα και θα δημιουργηθούν νέες εγκαταστάσεις, οι οποίες θα εξασφαλίζουν σε όλες τις περιοχές πρόσβαση σε νερό καλής ποιότητας.

Ένας βασικός τομέας της πράσινης ανάπτυξης στις πόλεις είναι οι αστικές μεταφορές. Το 30% των Ευρωπαίων πολιτών εκτίθεται σε ποσοστά ατμοσφαιρικής ρύπανσης, τα οποία υπερβαίνουν τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ποιότητα του αέρα, ενώ το 98% των Ευρωπαίων που κατοικούν σε πόλεις εκτίθενται σε επιβλαβείς ατμοσφαιρικούς ρύπους βάσει των κατευθυντήριων γραμμών του ΠΟΥ.¹¹ Κύρια επιδίωξη για τα αστικά περιβάλλοντα είναι ο περιορισμός της μετακίνησης με πετρελαιοκίνητα αυτοκίνητα και η αξιοποίηση μέσων μαζικής μεταφοράς που δεν παράγουν επιβλαβείς για το περιβάλλον ρύπους. Στην περίπτωση της Ελλάδας, στις μεγαλύτερες πόλεις όπως είναι η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη, επιδιώκεται η επένδυση σε μέσα σταθερής τροχιάς, όπως ο υπόγειος σιδηρόδρομος (μετρό), ενώ δίνεται έμφαση και στην ενίσχυση των αστικών οδικών δικτύων, με στόχο τις καθαρές μηδενικές εκπομπές ρύπων.

Επιπλέον, σε μεγάλα αλλά και σε μικρά περιφερειακά αστικά κέντρα προωθείται σημαντικά η βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα, μέσα από τη χρήση αειφορικών και φιλικών προς το περιβάλλον λύσεων, όπως είναι τα μέσα σταθερής τροχιάς, οι προαστιακοί σιδηρόδρομοι, τα οδικά δίκτυα, η προώθηση της ηλεκτροκίνησης, η δημιουργία ποδηλατόδρομων και τα έξυπνα συστήματα μεταφορών. Όλα τα παραπάνω αποτελούν μέρος των επενδυτικών σχεδίων που αναπτύσσονται από τα κράτη, είναι σε συμφωνία με τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) και λαμβάνουν υπόψη τις προβλέψεις του Εθνικού Προγράμματος Ελέγχου της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης (ΕΠΕΑΡ) και των Σχεδίων Ποιότητας Αέρα.

Αναφορικά με την ορθή διαχείριση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, αναμένεται να υπάρξουν δράσεις που θα αποσκοπούν στη μείωση των ιχθυοαποθεμάτων προκειμένου να καθίσταται αδύνατη η ιχθυοκαλλιέργεια. Επιπλέον, για την αειφόρο

¹¹ Έκθεση σε ατμοσφαιρική ρύπανση στις πόλεις

ανάπτυξη είναι απαραίτητη η αντιμετώπιση της υπεραλιείας, μέσα από τη λελογισμένη διαχείριση των αποθεμάτων, καθώς και η στήριξη της παράκτιας αλιείας σε περιοχές και περιπτώσεις που αυτό είναι δυνατό, ώστε να είναι ελεγχόμενη και αξιόπιστη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει ήδη πολιτικές για τις θάλασσες και τους ωκεανούς, ωστόσο θα μπορούσε συμπληρωματικά να ενισχύσει τη συνεκτικότητα της ΚΑΛΠ και της Βιώσιμης Γαλάζιας Οικονομίας, να υποστηρίξει τη Θαλάσσια Επιτήρηση και το Κοινό Περιβάλλον Ανταλλαγής Πληροφοριών και τη Βιώσιμη Γαλάζια Οικονομία.¹²

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το οποίο στηρίζει το στόχο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι το 2050, παρέχει χρηματοδοτήσεις για την αντιμετώπιση των σοβαρών κοινωνικοοικονομικών προκλήσεων που προκύπτουν από τη διαδικασία αυτής της μετάβασης. Κύριο μέλημά του είναι η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, η οποία βασίζεται σε πέντε βασικές αλλαγές: την παροχή καθαρής ενέργειας, την έξυπνη αγροτική παραγωγή, την προώθηση βιώσιμου τουρισμού, τις αλλαγές σε βιοτεχνία, βιομηχανία, εμπόριο και τη σύνδεση τεχνολογίας και εκπαίδευσης.

Οι προγραμματιζόμενες δράσεις και επενδύσεις του ταμείου βασίζονται στα εδαφικά σχέδια μετάβασης, τα οποία παρέχουν τα απαραίτητα στοιχεία για τις ανάγκες οικονομικής διαφοροποίησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής προστασίας. Το ταμείο επικεντρώνει τη δράση του στον τομέα της ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, την αναδιάρθρωση της ενεργειακής ταυτότητας με επενδύσεις σε μονάδες ΑΠΕ και αποθήκευση ενέργειας, στον τομέα της έρευνας & καινοτομίας κυρίως μέσω τεχνολογικής ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων διεθνούς εμβέλειας, στο τομέα των ΜΜΕ και της βιομηχανίας ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, στον τομέα προστασίας οικοσυστημάτων και φυσικού περιβάλλοντος, στην αποκατάσταση ορυχείων και αλλαγή των χρήσεων γης, στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, στην ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και στην ανάπτυξη υποστηρικτικών ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών ευφυούς πόλης. Για τα συγκεκριμένα έργα το

¹² Συμφωνία εταιρικής σχέσης – Ελληνική Δημοκρατία (σελ. 6 -9)

σύνολο των πόρων του ΕΣΠΑ ανέρχεται στα 26,1 δισεκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα 20,9 εκατομμύρια προέρχονται από Ενωσιακή Συμμετοχή της Ε.Ε.¹³

5.1.1 Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, το νέο ΕΣΠΑ περιλαμβάνει προγράμματα που εστιάζουν στην εφαρμογή ποικίλων δράσεων από τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα, οι τρεις μεγάλες κατηγορίες προγραμμάτων είναι τα Τομεακά Προγράμματα, τα Περιφερειακά Προγράμματα και τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (INTERREG).

Τα Τομεακά Προγράμματα είναι στο σύνολό τους 9. Η πλειοψηφία αυτών χρηματοδοτείται από τα εξής ταμεία: Εθνικό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο+ και Ταμείο Συνοχής. Πιο αναλυτικά τα προγράμματα πρόκειται για τα προγράμματα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή», «Ανταγωνιστικότητα», «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή», «Πολιτική Προστασία», «Μεταφορές» και «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων». Τα Τομεακά Προγράμματα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» και «Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα» θα χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας αντίστοιχα.

Όσον αφορά τα Περιφερειακά Προγράμματα, είναι συνολικά 13 προκειμένου κάθε ένα από αυτά να αντιστοιχεί σε μία ελληνική περιφέρεια και χρηματοδοτούνται επίσης από το Εθνικό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο+ και το Ταμείο Συνοχής. Ενώ οι πόροι που πρόκειται να διοχετευτούν μέσω των δράσεων για τα προγράμματα αυτά είναι ύψους 8,1 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Ένας από τους κύριους τομείς προτεραιότητας των Περιφερειακών Προγραμμάτων είναι το Περιβάλλον και η βιώσιμη ανάπτυξη και περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν αποκλειστικά την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ενδεικτικά, αφορά έργα αντιπλημμυρικής

¹³ Ε.Σ.Π.Α. 2021-2027 και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Δυνατότητες Χρηματοδότησης Έργων & Δράσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα Προγράμματα (σελ. 16)

προστασίας, ετοιμότητα για τη διαχείριση των φυσικών καταστροφών, έργα για την προστασία από τη διάβρωση των ακτών, για την ενεργειακή αναβάθμιση κ.α.

Ένας επιπλέον τομέας προτεραιότητας των Περιφερειακών Προγραμμάτων είναι οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις και η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη. Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει πιο εξειδικευμένες δράσεις για την χωρική ανάπτυξη περιοχών με γεωγραφικές ιδιαιτερότητες και αφορά την ανάπτυξη τόσο αστικών όσο και μη αστικών περιοχών.

5.1.2 Next Generation EU

Η πρωτοβουλία Next Generation EU συνιστά ένα νέο μέσο ανάκαμψης με κύριο εργαλείο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF) της Ε.Ε. για την περίοδο 2021-2027, το οποίο δημιουργήθηκε με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας. Μέσω του εν λόγω προγράμματος διατίθενται 672,5 δισεκατομμύρια ευρώ για την εξυγίανση, την πράσινη μετάβαση και την ψηφιοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πόροι που προέρχονται τόσο από επιχορηγήσεις όσο και από δάνεια.¹⁴

Τα κονδύλια του προγράμματος αναμένεται να αξιοποιηθούν σε μεταρρυθμίσεις και έργα δημοσίων επενδύσεων, όπως αυτά προκύπτουν από τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης. Ανάμεσα στα έργα αυτά βρίσκονται και δράσεις για την πράσινη μετάβαση, στις οποίες θα διοχετευτεί το 37% των πόρων.

Αναφορικά με την υλοποίηση των δράσεων, έχει δημιουργηθεί σχετικό χρονοδιάγραμμα όπου η διαδικασία υποβολής των προσχεδίων επρόκειτο να ξεκινήσει στις 15 Οκτωβρίου 2020 και η τελική τους υποβολή να ολοκληρωθεί έως τις 30 Απριλίου 2021. Κατόπιν αξιολόγησης και έγκρισης των σχεδίων από το Συμβούλιο της ΕΕ, ξεκινάει η περίοδος προχρηματοδότησης ύψους 13% των επιχορηγήσεων και 13% των δανείων. Τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλλουν

¹⁴ Ενημερωτικό γράφημα - Next Generation EU – πακέτο ανάκαμψης από την COVID-19

εκθέσεις προόδου δύο φορές το χρόνο και την τετραετία 2024 έως 2028 αναμένεται να ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης.¹⁵

5.2 Πράσινο Ταμείο

Το Πράσινο Ταμείο συστήθηκε με τον ν. 3889/2010 ΦΕΚ 182 Α' «Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις» και αποτελεί Ν.Π.Δ.Δ., το οποίο εποπτεύεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Πρόκειται για έναν φορέα ο οποίος εισπράττει και διαχειρίζεται όλους τους πόρους που είχαν θεσπιστεί υπέρ του Ειδικού Ταμείου Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων, το οποίο και έχει διαδεχτεί, καθώς και των πράσινων και λοιπών πόρων που προβλέπονται στον ιδρυτικό νόμο.

Ακόμη, το Πράσινο Ταμείο διαχειρίζεται τους πόρους του Ταμείου Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου¹⁶, του Γαλάζιου Ταμείου και του Ειδικού Φορέα Δασών.¹⁷

Το Πράσινο Ταμείο επιδιώκει την ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος και σε ένα ευρύτερο πλαίσιο της στήριξης της περιβαλλοντικής πολιτικής της χώρας. Επιπλέον, αποτελεί ένα μέσο για την εξυπηρέτηση του δημόσιου και κοινωνικού συμφέροντος, μέσω της διοίκησης, της διαχείρισης και της αξιοποίησης των πόρων που προβλέπονται στα άρθρα 3 και 8 του Νόμου 3889/2010.¹⁸

5.3 Ταμείο Συνοχής

Το Ταμείο Συνοχής, αποτελεί ένα από πέντε¹⁹ Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, τα οποία διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μαζί με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συστάθηκε το 1994 για τη χρηματοδότηση

¹⁵ Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη

¹⁶ Βλ. ν. 3843/2010, ν. 4014/2011, ν.4178/2013 και ν. 4495/2017

¹⁷ Crous D. (σελ. 5)

¹⁸ Crous D. (σελ. 15)

¹⁹ Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).

περιβαλλοντικών έργων καθώς και έργων διευρωπαϊκού δικτύου στα κράτη μέλη όπου το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα ήταν μικρότερο από το 90% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνιστά μία από τις κύριες πηγές χρηματοδότησης των έργων για τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως αυτά παρουσιάζονται στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και 2021-2027 και πιο αναλυτικά, στηρίζει επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος, της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των μεταφορών.

Όσον αφορά την προσβασιμότητα στους πόρους του συγκεκριμένου ταμείου, γίνονται δεκτά τα κράτη μέλη με κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα μικρότερο από το 90% του μέσου όρου της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Την περίοδο 2014-2020 η Ελλάδα μάλιστα έλαβε από το Ταμείο Συνοχής κονδύλια ύψους 3.240,5 εκατομμυρίων ευρώ.

Για την επίτευξη του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, το Ταμείο Συνοχής μαζί με το Εθνικό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης αποτελούν εργαλεία για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

5.4 Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων δημιουργήθηκε επίσημα τον Ιούλιο του 2015, και συνιστά το οικονομικό μέρος του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη, έπειτα από την περίοδο της Μεγάλης Ύφεσης. Στην πραγματικότητα δεν αποτελεί ταμείο αλλά «εγγυοδοτικό μέσο», το οποίο συμβάλλει στην επιτάχυνση των έργων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και έχει ως απώτερο σκοπό την ευρύτερη οικονομική στήριξη και εξέλιξη των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ένα μεγάλο φάσμα δράσεων, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων για την κλιματική αλλαγή. Πιο συγκεκριμένα, το ΕΤΣΕ στοχεύει σε επενδύσεις για την ανακαίνιση κτιρίων και την ενεργειακή απόδοση, οι οποίες σε βάθος δεκαπενταετίας αναμενόταν να δημιουργήσουν τέσσερα εκατομμύρια θέσεις εργασίας.

Όπως αναφέρεται και στον κανονισμό ίδρυσής του, «Το ΕΤΣΕ θα πρέπει να στηρίζει έργα σύμφωνα με τις επιδιώξεις της Ένωσης για την ενέργεια, το κλίμα και την απόδοση, που καθορίζονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και στο πλαίσιο

πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030, που αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη».²⁰ Επομένως, πρόκειται για ένα εργαλείο που στοχεύει στη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη και ευημερία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προωθεί την πράσινη μετάβαση όλων των μελών της.

Ανάμεσα στα ευρωπαϊκά έργα τα οποία έχουν χρηματοδοτηθεί από το ταμείο αυτό είναι η εγκατάσταση 12 ανεμογεννητριών στην περιοχή Bruck an der Leitha της Αυστρίας για την παραγωγή ενέργειας για 27.000 νοικοκυριά. Για το έργο αυτό δαπανήθηκαν 40 εκατομμύρια ευρώ και τα οφέλη ήταν πολλαπλά, καθώς δημιουργήθηκαν παράλληλα και 20 νέες θέσεις εργασίας.

Η Ιταλία αποτελεί μια ακόμη περίπτωση χορήγησης δανείου ύψους 200 εκατομμυρίων από την ΕΤΕ, μέσω του ΕΤΣΕ με σκοπό την επίλυση του προβλήματος ξηρασίας που αντιμετωπίζει κατά τόπους η χώρα.

Κεφάλαιο 6^ο

6. Καλή πρακτική: Δήμος Ελληνικού - Αργυρούπολης

Μετά την ολοκλήρωση της καταγραφής των σημαντικότερων εργαλείων (θεσμικών και οικονομικών) που αφορούν την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης, είναι σκόπιμο να εξεταστεί και η εφαρμογή τους, σε τοπικό επίπεδο, μεσώ της περίπτωσης ενός δήμου και πιο συγκεκριμένα του δήμου Ελληνικού – Αργυρούπολης.

Ο δήμος Ελληνικού- Αργυρούπολης, την τελευταία πενταετία έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει αρκετά έργα στον τομέα της πράσινης ανάπτυξης και πλέον αποτελεί μια έξυπνη και λειτουργική πόλη, η οποία εξελίσσεται διαρκώς και αξιοποιεί κάθε προσφερόμενο μέσο και εργαλείο για την αναβάθμιση του βιοτικού της επιπέδου.

²⁰ Πρόταση για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) 2015/1017 όσον αφορά την παράταση της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων, καθώς και τη θέσπιση τεχνικών βελτιώσεων για το εν λόγω Ταμείο και τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών (σελ. 5)

6.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δήμου Ελληνικού – Αργυρούπολης: Τομέας Πράσινης Ανάπτυξης

Όπως αναφέρεται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα του δήμου Ελληνικού – Αργυρούπολης για τη χρονική περίοδο 2020-2024, το όραμά του είναι η ανάπτυξη μιας σύγχρονης, όμορφης, ευημερούσας και καθαρής ευρωπαϊκής πόλης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και με τον απαιτούμενο σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, και την ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων. Επιπλέον, αποστολή του είναι η αύξηση του βιοτικού επιπέδου της πόλης, μέσω της παροχής υπηρεσιών που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του Δήμου, μεριμνώντας παράλληλα και για τις επερχόμενες γενεές. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, ο δήμος διαθέτει ολοκληρωμένη στοχοθεσία, δίνοντας έμφαση στις ανάγκες των δημοτών κατά το στάδιο σχεδιασμού πολιτικών, αποδοτικό και αποτελεσματικό προγραμματισμό στις αναπτυξιακές του δράσεις και διαφάνεια στην οικονομική διαχείριση. Τέλος, αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες για τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών του, αξιοποιώντας παράλληλα όλους τους διαθέσιμους ανθρώπινους και υλικούς πόρους προς όφελος των δημοτών.

Μέσα από την ανάλυση SWOT, όπως αυτή παρουσιάζεται στον Στρατηγικό Σχεδιασμό του Δήμου, ορισμένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα που τίθενται γύρω από την βιώσιμη ανάπτυξη και την πράσινη μετάβαση της πόλης είναι τα εξής:

- ✓ Η προστασία και διαφύλαξη του αστικού, περιαστικού και οικιστικού περιβάλλοντος της περιοχής του Δήμου και ειδικότερα, η διασφάλιση της προστασίας του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος μέσω της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Δήμου, χωρίς επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής των πολιτών.
- ✓ Η βελτίωση της αστικής κινητικότητας στο πλαίσιο του προτύπου των βιώσιμων πόλεων, μέσω της δημιουργίας ποδηλατοδρόμων, πεζόδρομων και της χρήσης ηλεκτρικών οχημάτων.

- ✓ Ο περιορισμός της ρύπανσης του αέρα, των υδάτων και της ηχορύπανση, οι οποίες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα ζωής στην περιοχή του Δήμου.
- ✓ Η διαχείριση των απορριμμάτων του Δήμου στο πλαίσιο αναβάθμισης της ποιότητας ζωής στην πόλη, με παράλληλο στόχο και τη μείωση του κόστους διαχείρισής τους.
- ✓ Η σωστή ενεργειακή διαχείριση του δημοτικού φωτισμού και των δημοτικών κτιρίων - εγκαταστάσεων του Δήμου, για την αποδοτικότερη διαχείριση των πόρων.

Ως εκ τούτου, ο πρώτος άξονας του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού αφορά τον τομέα «Περιβάλλον και ποιότητα ζωής» και διαθέτει πολιτικούς στόχους που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων. Εσωκλείει τη βελτίωση, ολοκλήρωση και συντήρηση βασικών υποδομών (π.χ. πεζοδρόμια, πεζοδρομήσεις, οδικοί άξονες, δίκτυο όμβριων), πρωτοβουλίες για τη διασφάλιση χώρων στάθμευσης ώστε να εξυπηρετούνται τόσο οι δημότες όσο και οι επισκέπτες του Δήμου, με στόχο την βελτίωση της προσβασιμότητας πολιτών στην περιοχή και την περαιτέρω βελτίωση της αγοραστικής της κίνησης. Επιπλέον περιλαμβάνει πρωτοβουλίες για την ανάπλαση του παρακτίου μετώπου της πόλης, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη υπηρεσιών αναψυχής, τη δημιουργία νέων ελευθέρων χώρων και χώρων πρασίνου. Μεταξύ άλλων εστιάζει στην αναγκαιότητα για ενίσχυση της ανακύκλωσης, καθώς και ευρύτερα της αποτελεσματικότερης διαχείρισης των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων και των κλαδεμάτων.

ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Α/Α ΑΞΟΝΑ	ΑΞΟΝΑΣ	Α/Α ΜΕΤΡΟΥ	ΜΕΤΡΟ
1	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	1.1	ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ
		1.2	ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ
		1.3	ΔΙΚΤΥΑ – ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ
		1.4	ΕΝΕΡΓΕΙΑ
		1.5	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ
		1.6	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ – ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Πίνακας 2: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ελληνικού - Αργυρούπολης 2020-2024: Άξονες - Μέτρα - Στόχοι

Η συμμετοχή και η διεκδίκηση πόρων από εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα όπως το ΕΣΠΑ κρίνεται απαραίτητη, όπως επίσης και η διαμόρφωση συνθηκών για τη βελτίωση των κυκλοφοριακών ροών στην πόλη.

Από τις πολιτικές αυτές δεν θα μπορούσε να απουσιάζει η ανάπτυξη δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, την αντιπυρική και αντιπλημμυρική προστασία, την ενεργειακή διαχείριση των κτηρίων, σχολείων και των υποδομών του Δήμου για την εξοικονόμηση ενέργειας. Ακόμη η δημιουργία υποδομών για έξυπνο δημοτικό φωτισμό, η βελτίωση των υπηρεσιών καθαριότητας, η αναβάθμιση και πιστοποίηση των υφιστάμενων παιδικών χαρών και οι πρωτοβουλίες για νέες δενδροφυτεύσεις και συντήρηση πρασίνου αποτελούν καίρια σημεία του άξονα.

Άξονας	Μέτρα	Γενικός Στόχος
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	1.1 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	1.1.1 Παρεμβάσεις αναβάθμισης του Πρασίνου / Προστασία, Ενίσχυση Φυσικού Περιβάλλοντος Περιοχής, Αστικού και Περιαστικού Πρασίνου
		1.1.2 Περιορισμός Ρύπανσης του Περιβάλλοντος
		1.1.3 Προώθηση δράσεων με γνώμονα την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των πολιτών.
		1.1.4 Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού
		1.1.5 Προστασία Υμηττού
	1.2 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ	1.2.1 Πολεοδομικός Σχεδιασμός και προβλεπόμενες απαλλοτριώσεις
		1.2.2 Υποστηρικτικές ενέργειες προς τους αρμόδιους φορείς για την αναβάθμιση του παράκτιου μετώπου του Δήμου
		1.2.3 Ανάπλαση χώρων, δημιουργία νέων ελευθέρων χώρων και χώρων πρασίνου
		1.2.4 Συντήρηση παιδικών χαρών.
		1.2.5 Βελτίωση προσβασιμότητας κτηρίων, δρόμων και κοινόχρηστων χώρων - Υποστήριξη αστικής κινητικότητας
		1.2.6 Βελτίωση της Ποιότητας Κοινόχρηστων Χώρων

Πίνακας 3: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ελληνικού - Αργυρούπολης 2020-2024: Άξονες - Μέτρα - Στόχοι

6.2 Η αξιοποίηση των εργαλείων χρηματοδότησης για σε δράσεις για την πράσινη ανάπτυξη από το δήμο Ελληνικού - Αργυρούπολης

Για την υλοποίηση των παραπάνω δράσεων, που αφορούν αμιγώς έργα πράσινης ανάπτυξης, ο δήμος Ελληνικού- Αργυρούπολης χρησιμοποιεί τόσο ιδίους πόρους, όσο και ποικίλα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Σύμφωνα με το Γενικό Γραμματέα του δήμου Ελληνικού – Αργυρούπολης, κ. Αντωνόπουλο, τα κύρια χρηματοδοτικά εργαλεία που αξιοποιούνται από το δήμο είναι οι πόροι που προσφέρει το Πράσινο Ταμείο, η Περιφέρεια Αττικής, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, είτε άμεσα είτε έμμεσα (μέσω της Περιφέρειας Αττικής), το Ε.Σ.Π.Α., το Ταμείο Ανάκαμψης, διάφορα δάνεια ή προγράμματα με τη μορφή δανείων, Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, δωρεές- χορηγίες και ποικίλες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες.

Ειδικότερα, το Πράσινο Ταμείο έχει συμβάλλει στη δημιουργία 129 πάρκων στο δήμο, καθώς και στην ανακατασκευή πολλών πλατειών. Η Περιφέρεια Αττικής, η οποία προσφέρει επίσης σημαντικούς πόρους για την υλοποίηση έργων που αφορούν

την πράσινη μετάβαση και τα Ε.Σ.Π.Α., μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και των Υποδομών Μεταφορών, Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης. Περνώντας στο Ταμείο Ανάκαμψης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται για ένα νέο ταμείο, το οποίο προσφέρει 30 εκατομμύρια ευρώ για δράσεις πράσινης ανάπτυξης. Η επιλογή των δανείων αφορά κυρίως τον τομέα της καθαριότητας και του εξοπλισμού (κάδων, οχημάτων και εργαλείων για καθαριότητα), ενώ μπορεί να έχει και τη μορφή προγραμμάτων.

Στο δήμο Ελληνικού – Αργυρούπολης τα δύο προγράμματα που έχουν χρηματοδοτήσει τα περισσότερα έργα είναι το «Φιλόδημος» και το «Αντώνης Τρίτσης».

Οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα συνιστούν ένα αμφιλεγόμενο πολιτικό ζήτημα, όπως αναφέρει και ο κ. Αντωνόπουλος, καθώς υπάρχουν πολίτες οι οποίοι κατακρίνουν την εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα σε έργα του δημοσίου. Στην περίπτωση του δήμου Ελληνικού – Αργυρούπολης, η συγκεκριμένη μορφή χρηματοδότησης έχει στηρίξει ένα από τα σημαντικότερα έργα που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα σε αυτό τον τομέα του δήμου, τον οδοφωτισμό του δήμου το 2020. Ειδικότερα, ανατέθηκε σε μια ιδιωτική εταιρία η αντικατάσταση του παλιού φωτισμού της πόλης με σύγχρονο φωτισμό τύπου LED. Η εταιρία πέραν της ολοκλήρωσης του έργου, είναι υπεύθυνη και για τη συντήρησή του. Το έργο αυτό κόστισε στην ιδιωτική εταιρία 8 εκατομμύρια ευρώ, ενώ ο δήμος δε χρειάστηκε να δαπανήσει τίποτα. Η στρατηγική αυτή επιλογή ευνόησε αρκετά το δήμο, καθώς είχε ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση ενέργειας κατά 70%, η οποία αντικρούει τις συνέπειες της υφιστάμενης ενεργειακής κρίσης.

Τέλος ο δήμος έχει αξιοποιήσει κατά καιρούς διάφορες Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες (π.χ. Urban Innovation Action) για τη διαχείριση των βιοαποβλήτων, την προμήθεια καφέ κάδων για την κυκλική οικονομία και κάδων για την κομποστοποίηση των οικιακών αποβλήτων. Το έργο αυτό δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη, αλλά με την υλοποίησή του αναμένεται ο δήμος να εξοικονομεί τουλάχιστον 700 χιλιάδες ευρώ ετησίως.

Ένα επιπλέον πρόγραμμα που είναι ενεργό είναι αυτό των Πράσινων Πόλεων/ Smart Cites '22. Σύμφωνα με το δήμαρχο Ελληνικού – Αργυρούπολης, κ. Κωνσταντάτο, ο

δήμος αναμένεται να αποκτήσει πολλαπλά οφέλη από τις δράσεις του εν λόγω προγράμματος, καθώς συνιστά ένα σπουδαίο εργαλείο χρηματοδότησης για δράσεις πράσινης ανάπτυξης και γενικότερα για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Πιο συγκεκριμένα, μέσω αυτού του προγράμματος ο δήμος θα μπορέσει να υλοποιήσει έργα βιώσιμης ανάπτυξης, εξοικονόμησης ενέργειας και μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος των δημοτικών κτηρίων.

Σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και την ενεργειακή αναβάθμιση, ο δήμος έχει υλοποιήσει το έργο του δημοτικού φωτισμού με LED και έτσι έχει καταφέρει να μειώσει έτσι την κατανάλωση της ενέργειας κατά 70%. Επιπλέον, έχει ολοκληρώσει την ενεργειακή αναβάθμιση μεγάλων κτηρίων (Δημαρχείο και 1^ο δημοτικό σχολείο Ελληνικού) και έχει προμηθευτεί 5 μικρά και 10 μεγάλα ηλεκτρικά οχήματα.

Για την ενεργειακή αναβάθμιση υπάρχει και ένα ακόμη μεγάλο έργο, το οποίο αφορά την αντικατάσταση όλων των φωτιστικών των σχολείων με λαμπτήρες LED για την εξοικονόμηση ενέργειας σε όλες τις σχολικές μονάδες του δήμου και έχει προϋπολογισμό ύψους 744.000 ευρώ.

Όσον αφορά τη διαχείριση των αστικών αποβλήτων, ο δήμος έχει ήδη σχεδιάσει και εφαρμόσει πρωτοποριακές δράσεις ανακύκλωσης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης για τη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος και την εξοικονόμηση πόρων από τα δημοτικά τέλη. Απόδειξη αυτού είναι ότι ο δήμος διαθέτει κάδους για ανακύκλωση πλαστικού, γυαλιού, αλουμινίου, χαρτιού, ρούχων, μπαταριών, ηλεκτρικών συσκευών, ελαστικών και προϊόντων πρασίνου.

Την τρέχουσα περίοδο μάλιστα, λόγω της τάσης για κυκλική οικονομία, ο δήμος παρουσίασε ένα καινοτόμο πρόγραμμα διαχείρισης βιοαποβλήτων (αστικών υπολειμμάτων κουζίνας), το οποίο αναμένεται να μειώσει κατά 40% τον όγκο των απορριμμάτων του πρασίνου κάδου. Για τον σκοπό αυτό, ο δήμος έχει προμηθευτεί 20.000 καφέ οικιακούς κάδους ενώ μαζί με την τοποθέτησή τους θα υπάρχει και σχετική ενημερωτική καμπάνια για τη σωστή τους χρήση. Συγχρόνως έχει ξεκινήσει και η προώθηση της κομποστοποίησης και μέσα στο επόμενο χρονικό διάστημα θα τοποθετηθούν ειδικοί κάδοι στις αυλές των σπιτιών που πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις και θα έχουν το δικό τους εδαφοβελτιωτικό δωρεάν.

Αναφορικά με τον εξοπλισμό που απαιτείται για τις δράσεις αυτές, ο δήμος λαμβάνει χρηματοδότηση κυρίως από το πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης και έτσι ενισχύει το στόλο οχημάτων καθαριότητας, μικρών φορτηγών με ανατροπή αλλά και ηλεκτροκίνητων λεωφορείων για τη δημοτική συγκοινωνία.

Συμπεράσματα

Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής σε συνδυασμό με την αλόγιστη σπατάλη των διαθέσιμων φυσικών πόρων έχουν οδηγήσει πολλές φορές τους πολιτικούς δρώντες στη λήψη έκτακτων μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι πολιτικές αυτές δεν είχαν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, η Ευρωπαϊκή Ένωση επανέφερε τη συζήτηση για το περιβάλλον και προέβη στη δημιουργία και την υπογραφή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Πρόκειται για μία εξαιρετικά εύστοχη στρατηγική απόφαση, η οποία λήφθηκε τη στιγμή που τα περισσότερα κράτη – μέλη ήταν έτοιμα όχι μόνο να τη δεχτούν αλλά και να τη υλοποιήσουν. Η Συμφωνία αυτή λαμβάνει υπόψη όλες τις παραμέτρους για τη σωστή μετάβαση σε ένα βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης και πέραν των μέτρων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, περιλαμβάνει προτάσεις για την ομαλή ενεργειακή μετάβαση, μέσω της αξιοποίησης των Ανεξάρτητων Πηγών Ενέργειας, την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου και τη χρήση νέων τεχνολογιών τόσο στον αγροτικό τομέα όσο και σε αυτό των μεταφορών. Για την μετατροπή των προτάσεων αυτών σε επιμέρους δράσεις, είναι απαραίτητο να υπάρχει σύγκλιση ανάμεσα στην ευρωπαϊκή και την εθνική πολιτική του κάθε κράτους – μέλους. Στην ελληνική περίπτωση, έχουν ήδη θεσπιστεί ανάλογες πολιτικές, όπως το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, οι οποίες προϋποθέτουν, όπως και η Ευρωπαϊκή πράσινη Συμφωνία, τον ενεργό ρόλο των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα, η πληθώρα των υφιστάμενων χρηματοδοτικών πόρων και εργαλείων που προσφέρονται από ποικίλους Φορείς και Ταμεία, θα πρέπει να αξιοποιηθεί από την τοπική αυτοδιοίκηση, όπως ήδη συμβαίνει στο δήμο Ελληνικού- Αργυρούπολης, προκειμένου να καλλιεργηθεί η πράσινη συνείδηση σε όλους τους πολίτες και να καταστεί εφικτή η δημιουργία βιώσιμων, καθαρών και έξυπνων πόλεων. Με το νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 και τα κατά τόπους προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Πράσινο Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και άλλα Ταμεία, η τοπική αυτοδιοίκηση, εφόσον ενισχυθεί με εξειδικευμένο προσωπικό και προτεραιοποιήσει τις ανάγκες της ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της, θα είναι σε θέση να δημιουργήσει νέα θεμέλια στο πλαίσιο της βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης,

επιτυγχάνοντας κατ' επέκταση το στόχο Fit for 55% έως το 2030 αλλά και τον πιο μακροπρόθεσμο για το 2050.

Βιβλιογραφία

Διαδικτυακοί Τόποι / Ιστοσελίδες

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2020). «Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025», Διαθέσιμο στη δ/ση <http://www.opengov.gr/ypoiان/wpcontent/uploads/downloads/2020/06/%CE%95%CE%A0%CE%91-11-6-2020.pdf> [Πρόσβαση 5 Οκτωβρίου 2022]

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων - Γενική Δ/ση Δημοσίων Επενδύσεων – Δ/ση Διαχείρισης Εθνικού ΠΔΕ. «Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης», Διαθέσιμο στη δ/ση <http://epa.gov.gr/> [Πρόσβαση 5 Οκτωβρίου 2022]

Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2009). «Αειφόρος ανάπτυξη (Sustainable development)», Διαθέσιμο στη δ/ση <https://www.espa.gr/el/Pages/DictionaryFS.aspx?item=4> [Πρόσβαση 12 Νοεμβρίου 2022]

OECD iLibrary (2011). *Οδεύοντας προς την πράσινη ανάπτυξη (μτφρ. Towards Green Growth)*, Διαθέσιμο στη δ/ση https://read.oecd-ilibrary.org/environment/towards-green-growth/summary/greek_9789264111318-sum-el#page1 [Πρόσβαση 20 Δεκεμβρίου 2022]

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2022). *Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία*, Διαθέσιμο στη δ/ση <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/green-deal/> [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Μαργώση, Μ. (2022), *Κλιματική Αλλαγή και ΜμΕ: Πράσινη Μετάβαση, Ευρωπαϊκό Θεσμικό Πλαίσιο & Αναγκαίες Προσαρμογές για την Αύξηση της Ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας*, Εκδόσεις ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Αθήνα),

Διαθέσιμο στη δ/ση https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2022/10/meleti_dytki_ellada.pdf [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Μανιάτης, Γ. (2020), *Πράσινη Ανάπτυξη: Η Απάντηση Στην Περιβαλλοντική Κρίση*, Διανέοσις Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης, Διαθέσιμο στη δ/ση https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2020/11/Maniatis_final.pdf [Πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2023). *Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή*, Διαθέσιμο στη δ/ση <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/climate-change/paris-agreement/> [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2023). *Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη*, Διαθέσιμο στη δ/ση <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-recovery-plan/> [Πρόσβαση 8 Ιανουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (2020). Έκθεση σε ατμοσφαιρική ρύπανση στις πόλεις, Διαθέσιμο στη δ/ση <https://www.eea.europa.eu/el/pressroom/grafikes-pliourofies/ekthesi-se-atmosfairiki-rypansi-stis-poleis/view> [Πρόσβαση 20 Φεβρουαρίου 2023]

Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (2021), “*Next Generation EU*”, Διαθέσιμο στη δ/ση https://greece20.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/NRRP_Greece_2_0_Greek_280721.pdf [Πρόσβαση 15 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2022). *Ενημερωτικό γράφημα - Next Generation EU – πακέτο ανάκαμψης από την COVID-19*, Διαθέσιμο στη δ/ση <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/ngeu-covid-19-recovery-package/> [Πρόσβαση 15 Φεβρουαρίου 2023]

Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2021), *Συμφωνία εταιρικής σχέσης – Ελληνική Δημοκρατία*, Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.espa.gr/el/Documents/2127/Etairiko_Symfwno_Perifereiakis_Anartyxis_ESPA_2021-2027_29-08-2021.pdf [Πρόσβαση 20 Φεβρουαρίου 2023]

Ένωση Περιφερειών Ελλάδος (2017), *Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ: Παραμένουν αναξιοποίητα εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ με ευθύνη του κεντρικού κράτους*, Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.enpe.gr/el/enimerosi/deltiatiypou/777-perifereiaka-epixeirisiaka-programmata-tou-espa-paramenoun-anaksiopoiita-ekatonrades-ekatommyria-evro-me-efthyni-tou-kentrikoy-kratous> [Πρόσβαση 15 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015), *Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: «Το κλείσιμο του κύκλου – Ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία»*, Διαθέσιμο στη δ/νση https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:8a8ef5e8-99a0-11e5-b3b7-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Πράσινο Ταμείο (2019), *Απολογισμός Δράσεων Δεκέμβριος 2015 – Ιούλιος 2019*, Διαθέσιμο στη δ/νση https://prasinotameio.gr/wp-content/uploads/2020/05/%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%94%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD_%CE%A0%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%85_%CE%A4%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85_12-2015_-_07-2019.pdf [Πρόσβαση 15 Φεβρουαρίου 2023]

Crous D. (2022), *Πράσινη Συμφωνία και τοπική δράση: οι δήμοι και οι περιφέρειες προτείνουν οικονομικά και κοινωνικά μέτρα για τη στήριξη των πολιτών και των επιχειρήσεων προκειμένου να ξεπεράσουν την ενεργειακή κρίση*, Διαθέσιμο στη δ/νση

<https://cor.europa.eu/el/news/Pages/gdgl-economic-social-measures-support-energy-crisis.aspx> [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (2018), *Επενδυτικό Σχέδιο για την Ευρώπη (EFSI)*, Διαθέσιμο στη δ/νση

https://www.eib.org/attachments/thematic/investment_plan_for_europe_el.pdf

[Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015), *Πρόταση για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) 2015/1017 όσον αφορά την παράταση της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων, καθώς και τη θέσπιση τεχνικών βελτιώσεων για το εν λόγω Ταμείο και τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών*, Διαθέσιμο στη δ/νση <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12201-2016-INIT/el/pdf> [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο & Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2015), *Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1017 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2015, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων, τον Ευρωπαϊκό Κόμβο Επενδυτικών Συμβουλών και την Ευρωπαϊκή Πύλη Επενδυτικών Έργων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 — το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων*, Διαθέσιμο στη δ/νση <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R1017&from=EN>

[Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκή Ένωση, *Contribution to the Green Deal and the Just Transition Scheme*, Διαθέσιμο στη δ/νση https://investeu.europa.eu/contribution-green-deal-and-just-transition-scheme_el

[Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), *Υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας*, Διαθέσιμο στη δ/νση https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_el

[Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), *REPowerEU: οικονομικά προσιτή, εξασφαλισμένη και βιώσιμη ενέργεια για την Ευρώπη*, Διαθέσιμο στη δ/ση https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/repowereu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_el [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (2022), *Ε.Σ.Π.Α. 2021-2027 και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Δυνατότητες Χρηματοδότησης Έργων & Δράσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα Προγράμματα*, Διαθέσιμο στη δ/ση <https://ecopress.gr/wp-content/uploads/espa-1.pdf> [Πρόσβαση 22 Φεβρουαρίου 2023]

Συνέντευξη Δημάρχου Ελληνικού- Αργυρούπολης, κ. Κωνσταντάτου (08/02/2023)

Συνέντευξη Γενικού Γραμματέα Δήμου Ελληνικού – Αργυρούπολης, κ. Αντωνόπουλου (09/02/2023)

Παράρτημα

Συνέντευξη του Δημάρχου Ελληνικού Αργυρούπολης Γιάννη Κωνσταντάτου στην 2η Ετήσια Έκδοση «Smart Cities '22»

1. Τον Ιούλιο έκανε πρεμιέρα το πρόγραμμα «Έξυπνες Πόλεις» του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης με δικαίωμα συμμετοχής και χρηματοδότησης για δήμους με πληθυσμό κάτω των 100 χιλιάδων κατοίκων. Τι αποτελέσματα εκτιμάτε πως θα φέρει το πρόγραμμα αυτό στις τοπικές κοινωνίες;

Αξιοποιώντας κάθε δυνατό μέσο, ιδέα και ευκαιρία έχουμε προσπαθήσει από την αρχή της θητείας μας να μετατρέψουμε το Δήμο Ελληνικού Αργυρούπολης σε μια «Έξυπνη Πόλη» που θα συνδυάζει πολλαπλά οφέλη πρωτίστως για τους πολίτες της, κατοίκους και δημότες και δευτερευόντως για τους επισκέπτες της. Έχουμε προσπαθήσει και με ίδια μέσα να εκσυγχρονίσουμε εξοπλισμό και υπηρεσίες δημιουργώντας ένα ψηφιακό αποτύπωμα που συμβαδίζει με τις προκλήσεις της νέας εποχής.

Το Πρόγραμμα «Έξυπνες Πόλεις» έρχεται να βάλει το δικό του λιθαράκι σε αυτή την προσπάθεια και είναι ιδιαίτερα σημαντικό γιατί μας χρηματοδοτεί δίνοντας λύσεις σε καίριες ανάγκες του Δήμου (βλ. Βιώσιμη Μετακίνηση, Εξοικονόμηση Ενέργειας, Μείωση Ενεργειακού Αποτυπώματος Δημοτικών Κτιρίων, Βελτίωση Εξυπηρέτησης Πολίτη και Επιχείρησης, Βελτίωση Ποιότητας Ζωής, Ενίσχυση τοπικής Δημοκρατίας, Διαβούλευσης και Διαφάνειας, Προστασία από Κυβερνοεπιθέσεις και ενίσχυση Ψηφιακών Υποδομών).

Αξίζει βέβαια να σημειωθεί ότι μέχρι σήμερα είμαστε ακόμη στο στάδιο των καταθέσεων προτάσεων, συνεπώς έχουμε ακόμη πολύ δρόμο μπροστά μας μέχρι την υλοποίησή του.

2. Σε ποιους τομείς της ψηφιακής καθημερινότητας ο δήμος έχει κινηθεί αποτελεσματικά και πού ακόμη υστερεί; Ποια ψηφιακά έργα έχουν αναβαθμίσει την καθημερινότητα των δημοτών και πόσα ακόμα θα ακολουθήσουν;

Έχουμε απλώσει ένα ψηφιακό δίκτυο που καλύπτει όσο το δυνατόν περισσότερες κατηγορίες της καθημερινότητας των συμπολιτών μας. Και συνεχίζουμε βαδίζοντας στη διεύρυνση των ήδη παρεχόμενων υπηρεσιών αλλά και στην ένταξη νέων προκειμένου να καλύπτουμε κάθε νέα ανάγκη / συγκυρία. Γνωρίζετε πως και η πανδημία του κορωνοϊού συνέδραμε στο να γίνουν ψηφιακά άλματα, διευκολύνοντας το σύγχρονο και ψηφιακό τρόπο εξυπηρέτησης των συμπολιτών μας.

Στο Δήμο Ελληνικού Αργυρούπολης διαθέτουμε ήδη:

- Το σύστημα «ΙΡΙΔΑ» (ηλεκτρονικής διακίνησης εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών, χρεώσεις, απαντήσεις - ταχύτητα διεκπεραίωσης, διαφάνεια υπογραφών)
- Το σύστημα «ΝΟΙΑΖΟΜΑΙ» (ηλεκτρονικής διαχείρισης Κοινωνικών Υπηρεσιών - ωφελούμενοι, μέλη, συνδρομές, παροχές)
- Free WiFi (παροχή δωρεάν ασύρματης πρόσβασης σε 13 σημεία της πόλης)
- Την πλατφόρμα Novonille (διαχείριση καθημερινότητας και αιτημάτων πολιτών)
- Νέα ιστοσελίδα (όπου έχουν ενταχθεί ηλεκτρονικές υπηρεσίες, ανανέωση interface)
- Ηλεκτρονική διαχείριση παιδικών σταθμών (αιτήσεις, καθημερινότητα παιδιών, αποθήκες τροφίμων)
- Ηλεκτρονικές πληρωμές μέσω ΔΙΑΣ
- Εγκατάσταση εφαρμογής διαχείρισης φωτιστικών (LMS)
- Πιλοτική Εφαρμογή Τηλεματικής στα λεωφορεία και σε 4 στάσεις.
- Ενώ είμαστε υπερήφανοι για την Πολιτική Προστασία καθώς διαθέτουμε συστήματα αυτόματης επιτήρησης βουνού, συντονισμού και επικοινωνίας οχημάτων/μηχανημάτων, επιτήρηση καιρικών φαινομένων. Ένα πρότυπο Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων που αποτέλεσε παράδειγμα προς μίμηση και πρότυπο για τους Δήμους όλης της χώρας και πάνω στο οποίο θα αναβαθμιστεί η Αυτοδιοικητική Πολιτική Προστασία.

Αξίζει τέλος να σας αναφέρω την μεγάλη πρόταση «Smart City» ύψους 3.200.000€ που έχουμε υποβάλλει στο Πρόγραμμα «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ» και περιμένουμε την έγκρισή της. Η πρόταση αφορά σε ψηφιακές εφαρμογές για:

- «Δράσεις προστασίας του πληθυσμού από την εξάπλωση της πανδημίας του COVID-19»
- Ενεργειακή Διαχείριση και Απολύμανση Κτιρίων
- «Ευφυείς εφαρμογές, συστήματα και πλατφόρμες για την πολιτική προστασία – ασφάλεια, υγεία - πρόνοια, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, εκπαίδευση - πολιτισμό – τουρισμό και περιβάλλον»
- Παραμετροποίηση Υφιστάμενης Πλατφόρμας Έξυπνης Πόλης
- Έξυπνη Στάθμευση
- Έξυπνος Πολίτης
- Ψηφιοποίηση Υπηρεσίας Δόμησης
- Εφαρμογές STEM (Πομποτικής) για μαθητές

3. Μέσα στο επόμενο έτος, τι να αναμένουμε σε καίριους τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος, υποδομές για καλύτερη υγεία, αστικές αναπλάσεις, ενεργειακή αναβάθμιση σχολικών, αθλητικών και δημοτικών κτιρίων, φωτισμός οδικού δικτύου κ.α;

Κάθε ημέρα στο Δήμο μας είναι μια ημέρα κερδισμένη. Αξιοποιούμε όλα τα χρηματοδοτικά εργαλεία, δουλεύουμε τις μηχανές στο φουλ και ετοιμάζουμε προτάσεις και μελέτες έτοιμες προς υλοποίηση. Κάθε κίνησή μας έρχεται ως αντίκτυπος της τοπικής μας κοινωνίας αλλά και του ευρύτερου πολιτικού οράματος που στοχεύει να ωθήσει την πόλη μας δεκάδες βήματα μπροστά, σημειώνοντας πρόοδο και εκσυγχρονισμό. Όλοι οι τομείς που προαναφέρατε τυγχάνουν της δέουσας προσοχής και μέριμνάς μας και οι συμπολίτες μας θα δουν τόσο στο άμεσο όσο και στο απώτερο μέλλον τα αποτελέσματα των ενεργειών μας. Δήμος, εργαζόμενοι, πολίτες είμαστε μια γροθιά και ενωμένοι πορευόμαστε για έναν Δήμο αντάξιο μας!

Ειδικότερα στον τομέα του περιβάλλοντος και της Ενεργειακής αναβάθμισης έχουμε ολοκληρώσει:

- Αντικατάσταση ολόκληρου του δημοτικού φωτισμού με LED μειώνοντας κατά 70% την κατανάλωση της ενέργειας.
- Την ενεργειακή Αναβάθμιση του Δημαρχείου

- Την ενεργειακή αναβάθμιση του 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου στο Ελληνικό
- Την προμήθεια 10 ηλεκτρικών οχημάτων και 5 μικρότερων

Εξασφαλίσαμε την χρηματοδότηση και προκηρύσσεται εντός των ημερών και υλοποιείται άμεσα ένα μεγάλο έργο Ενεργειακής Αναβάθμισης όλων των Σχολικών Μονάδων του Δήμου μας προϋπολογισμού 744.000€ που αφορά στην αντικατάσταση όλων των φωτιστικών των σχολείων με λαμπτήρες LED εξασφαλίζοντας μεγάλη εξοικονόμηση ενέργειας.

4. Ένα από τα μεγαλύτερα προγράμματα που έγιναν ποτέ στην Ελλάδα, αφορά στην πράσινη διαχείριση των αστικών αποβλήτων, με έμφαση στην ανακύκλωση και την κυκλική οικονομία. Σε τι φάση υλοποίησης βρίσκονται αντίστοιχα έργα αυτών των τομέων στον δήμο σας;

Με διαρκή και επίπονη προσπάθεια, από την πρώτη κιόλας ημέρα της θητείας μας, μπήκαν οι βάσεις για να δρομολογηθούν και να εφαρμοστούν στο Δήμο μας πρωτοποριακές δράσεις ανακύκλωσης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Στόχος μας ήταν και είναι να μειώνουμε το περιβαλλοντικό μας αποτύπωμα, να έχουμε μια πόλη καθαρή και φιλική στον άνθρωπο και ασφαλώς ως αποτέλεσμα αυτών να εξοικονομούμε πόρους από τα δημοτικά τέλη, επιστρέφοντας με ορθή διαχείριση τον αντίκτυπο των ενεργειών μας, πολλαπλά στους δημότες μας.

Σε αυτή την προσπάθεια, θέλουμε και έχουμε συμμάχους μας τους συμπολίτες μας, διότι οτιδήποτε και να πράττει ο Δήμος χρειάζεται να έχει και την αρωγή και συνεργασία όλων. Είναι γνωστή η φράση πως «δέκα να συγυρίζουν, ένας να πετάει, το σπίτι μένει ανοικοκόμετο». Έτσι, και στο Δήμο, για να είναι η πόλη καθαρή, όση προσπάθεια και να καταβάλλεται από την πλειοψηφία (εργαζόμενοι και πολίτες), επιζητείται η καθολική χρηστή διαχείριση.

Στο Δήμο Ελληνικού Αργυρούπολης εφαρμόζονται πρωτοπόρες δράσεις ανακύκλωσης όλων των ρευμάτων. Οι συμπολίτες μας έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν εκτός από τον «γνωστό» πράσινο κάδο, τους κάδους για ανακύκλωση πλαστικού, γυαλί, αλουμινίου και χαρτιού (μπλε), ρούχων (κόκκινοι), να ανακυκλώσουν έλαια, μπαταρίες και ηλεκτρικές συσκευές, ελαστικά και ογκώδη (όπως ξυλεία, έπιπλα) καθώς επίσης και τα προϊόντα πρασίνου (όπως κλαδιά).

Με πολλή υπερηφάνεια σας παρουσιάζω και το καινοτόμο πρόγραμμα διαχείρισης βιοαποβλήτων (αστικών υπολειμμάτων κουζίνας) με το οποίο θα αποτρέπεται από τον πράσινο κάδο το 40% των απορριμμάτων. Η πρωτοπορία του προγράμματος έγκειται στο γεγονός ότι έχουμε προμηθευτεί 20.000 καφέ οικιακούς κάδους που τοποθετούνται σε όλα τα νοικοκυριά της πόλης και ταυτόχρονα υπάρχει ενημερωτική καμπάνια για τη σωστή χρήση τους προκειμένου να εφαρμοστεί στο μέγιστο δυνατό και να επιτύχει η ανακύκλωση στον καφέ κάδο.

Παράλληλα, ξεκίνησε και η κομποστοποίηση. Κάδοι θα τοποθετηθούν σε αυλές σπιτιών που πληρούν τις προϋποθέσεις και θα έχουν το δικό τους εδαφοβελτιωτικό δωρεάν και άμεσα.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι έχουμε καταφέρει ως Δημοτική Αρχή να χρηματοδοτηθούν πολλές από τις δράσεις μας. Από το πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» χρηματοδοτείται ο στόλος οχημάτων καθαριότητας, μικρά φορτηγά με ανατροπή αλλά και ηλεκτροκίνητα λεωφορεία για τη δημοτική μας συγκοινωνία.

Ένα δίκτυο σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων δρομολογείται σε συνάρτηση με την υποδομή στο εργοτάξιο και σε επιλεγμένα σημεία της πόλης. Οι σταθμοί φόρτισης θα φορτίζονται από ιδιόκτητη εγκατάσταση φωτοβολταϊκών που έχει ήδη προκηρυχθεί.

5. Η ενεργειακή κρίση καθιστά πιο επίκαιρο τον ρόλο που μπορούν να παίξουν οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, ο Ηλεκτρισμός, το Υδρογόνο και άλλα εναλλακτικά καύσιμα, ως καύσιμα του μέλλοντος. Πως σχεδιάζετε και υλοποιείτε προγράμματα Ενεργειακής Επάρκειας και Εναλλακτικών Πηγών Ενέργειας στον δήμο σας;

Η ενεργειακή κρίση ήρθε σε μια δύσκολη στιγμή, στον απόηχο της πανδημίας του κορωνοϊού και πριν προλάβουμε να ορθοποδήσουμε σε κάθε επίπεδο. Σε μια εποχή που οι πολίτες είχαν ανάγκη από μέτρα ανακούφισης, εμείς είχαμε ήδη φροντίσει. Η στρατηγική μας επιλογή το 2020 να αντικαταστήσουμε το παλιό φωτισμό της πόλης με σύγχρονο φωτισμό τύπου Led, σήμερα, αποδείχτηκε σωτήρια περισσότερο από ποτέ που ξέσπασε η μεγάλη ενεργειακή κρίση λόγω του πολέμου. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η εξοικονόμηση ενέργειας που πετυχαίνουμε είναι 70% στο φωτισμό της πόλης που αποτιμάται σε δεκάδες χιλιάδες ευρώ. Κι όλα αυτά τα καταφέραμε,

χωρίς να βάλει ΟΥΤΕ ΕΝΑ ΕΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΤΟΥ Ο ΔΗΜΟΣ, σε μια επένδυση που έγινε με κοινοπραξία με ιδιώτη, ο οποίος έβαλε όλο το κόστος της επένδυσης και μοιραζόμαστε σήμερα τη μεγάλη διαφορά από την εξοικονόμηση των λογαριασμών.

Επίσης, μέσω του προγράμματος «ΗΛΕΚΤΡΑ» ο Αναπτυξιακός Οργανισμός του Δήμου μας, τους τελευταίους μήνες έχει πραγματοποιήσει ενδεδειγμένη έρευνα μεταξύ όλων των κτιρίων που είναι ιδιοκτησίας του Δήμου Ελληνικού-Αργυρούπολης και σε συνεργασία με ειδικούς συμβούλους, έχει προκρίνει τα τρία προσφορότερα και πλέον ενεργοβόρα εξ' αυτών τα οποία προτίθεται να τα εντάξει στο εν λόγω πρόγραμμα το προσεχές χρονικό διάστημα. Αυτά είναι το Δημοτικό Κτίριο επί της Λεωφ. Αργυρουπόλεως 94-96 (3.272,01τ.μ.), το ΕΠΑΛ Αργυρούπολης (2.450,08τ.μ), το Σχολικό συγκρότημα επί της οδού Ολυμπίας (1ο ΓΥΜ, 2ο ΔΗΜ, 5ο ΔΗΜ) (5.504,30τ.μ.).

Παράλληλα, στο πλαίσιο της υλοποίησης του έργου «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ- ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ (ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ κ 1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ)» και προκειμένου να εξασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή εξοικονόμηση ενέργειας με τεχνικά και οικονομικά εφικτές λύσεις, εφαρμόστηκαν διάφορες παρεμβάσεις για την βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες προδιαγραφές. Οι λύσεις που εφαρμόστηκαν ήταν παρεμβάσεις στο κέλυφος, με γνώμονα πάντα τη μη αλλοίωση της αρχιτεκτονικής τους, παρεμβάσεις στα συστήματα των κτιρίου που βελτίωσαν την αποδοτικότητα τους καθώς και η χρήση ΑΠΕ.

Και έπεται συνέχεια...

6. Η τοπική κοινωνία έχει αντιληφθεί τα οφέλη που τους παρέχει η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών; Την εντάσσουν στην καθημερινότητά τους ή έχουν «δρόμο» ακόμα να διανύσουν; Ο δήμος τι ενέργειες κάνει ώστε οι δημότες να αποκτήσουν την απαιτούμενη εξοικείωση;

Ο αντίκτυπος που καθημερινά λαμβάνουμε είναι υπέρ της ψηφιοποίησης των υπηρεσιών καθώς παρέχει στους συμπολίτες μας τόσο το αίσθημα της ασφάλειας ότι το αίτημά τους καταχωρήθηκε, προχωράει και επιλύεται όσο και κυριότερο, το

κέρδος του προσωπικού τους χρόνου, αφού όλα γίνονται πλέον είτε μέσω του υπολογιστή τους είτε του κινητού τους τηλεφώνου. Οι πολύωρες ουρές αποτελούν εδώ και καιρό παρελθόν, η ψηφιακή διακίνηση εγγράφων έχει λύσει τα χέρια σε όλους.

Σίγουρα εκείνοι που δεν συμβαδίζουν με την ψηφιακή εποχή είναι οι πιο ηλικιωμένοι συμπολίτες μας, εκείνοι που προτιμούν τη δια ζώσης επικοινωνία κυρίως διότι δεν είναι εξοικειωμένοι με τη νέα τεχνολογία και τα συστήματα. Προχωρώντας οι γενεές, αλλά και μέσα από τα προγράμματα εκμάθησης υπολογιστή και tablet που παρέχουμε στα μέλη των ΚΑΠΗ συνδράμουμε στον μη αποκλεισμό τους από τη σύγχρονη κοινωνία μας.

Ο Δήμος μας δίδει τη δυνατότητα μέσα από το δωρεάν Wifi σε 13 σημεία της πόλης μας, να έχουν όλοι τη δυνατότητα να σερφάρουν και να εξυπηρετούνται. Μάλιστα τον τελευταίο χρόνο έχει ενεργοποιήσει και την ψηφιακή πλατφόρμα Nonoville που είναι ιδιαίτερα εύχρηστη στο να καταγράφει ζητήματα προς επίλυση σε κάθε γωνιά της πόλης αλλά και να ενημερώνει για τα τεκταινόμενα καθημερινά, πολιτιστικά κλπ. Μέσω της σύγχρονης ιστοσελίδας του Δήμου μας υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις ψηφιακές και μη υπηρεσίες.